

POZNAŃ UNIVERSITY
OF ECONOMICS
AND BUSINESS

Opodatkowanie towarów i usług - uzasadnienie i koncepcje

Arkadiusz Bernal

WYBÓR PRZEDMIOTU OPODATKOWANIA

Józef Zajda (1966):

Produkcyjne, dochodowe i wydatkowe ujęcie produktu krajowego determinuje podejście do przedmiotu opodatkowania.

KRYTERIA OCENY PODATKÓW

- wpływ na wzrost gospodarczy,
- sprawiedliwość,
- stabilność wpływów i wrażliwość na wahania koniunkturalne,
- wpływ na miejsce opodatkowania,
- koszty opodatkowania,
- możliwości unikania i uchylania się od podatku.

WZROST GOSPODARCZY

- Modele egzogenicznego wzrostu – podatek od chodów z kapitału powinien być równy zero,
- Modele endogenicznego wzrostu (g. zamknięta)
 - negatywny lub pozytywny wpływ na wzrost gospodarczy (struktura modelu i założenia),
 - podatki konsumpcyjne – wybór pomiędzy czasem pracy i edukacji a czasem wolnym,
 - podatki dochodowe – oprócz wspomnianych jeszcze dodatkowe zniekształcenia – niższy wzrost (Milesi-Ferretti i Roubini, 1998).

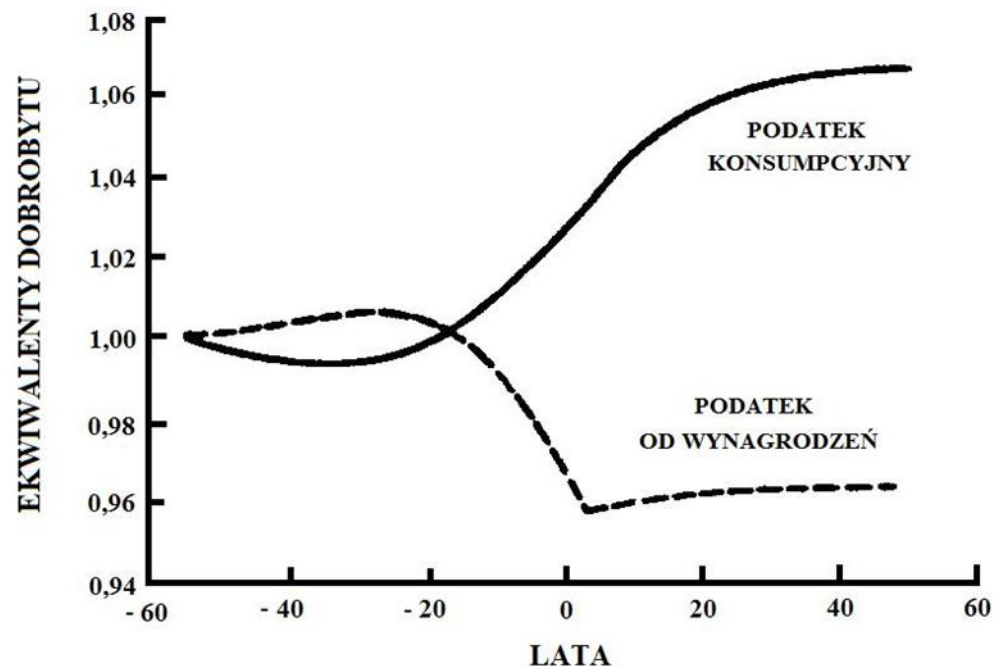
WZROST GOSPODARCZY

- Modele endogenicznego wzrostu (g. otwarta)
 - jeżeli wydatki publiczne zależą od poziomu konsumpcji, to podatek konsumpcyjny jest optymalny (Turnovski, 1996),
 - podatki konsumpcyjne są neutralne dla gospodarki (Konopczyński, 2015).

WZROST GOSPODARCZY

- Model nakładających się pokoleń
- Auerbach i Kotlikoff (1987)

WZROST GOSPODARCZY

- Badania empiryczne
- Ranking podatków (Arnold, 2008):
 - podatki od nieruchomości,
 - podatki konsumpcyjne,
 - podatki od dochodów osobistych,
 - podatki dochodowe od korporacji.

SPRAWIEDLIWOŚĆ

Hobbes (1651) twierdził, że ludzie powinni płacić podatki raczej dlatego, że zużywają ograniczone zasoby, niż dlatego, że osiągają dochód i tym samym dzięki swojej pracy tworzą dodatkową wartość. Poza tym jego zdaniem każdy coś konsumuje, dlatego trudno jest uniknąć tych podatków.

SPRAWIEDLIWOŚĆ

- Regresywność podatków konsumpcyjnych
 - z perspektywy jednego roku,
 - z perspektywy całego życia.
- Funkcja redystrybucyjna – podatki dochodowe:
 - Atkinson i Stiglitz (1976),
 - Besley i Jewitt (1990),
 - Laroque (2005),
 - Kaplow (2006).

STABILNOŚĆ WPŁYWÓW

- Elastyczność dochodów, Sobel i Holcombe (1996):
 - CIT,
 - podatek od sprzedaży i PIT,
 - akcyza.
- Okres rozliczeniowy.

WPŁYW NA MIEJSCE OPODATKOWANIA

- Przedmiot opodatkowania determinuje miejsce opodatkowania
 - miejsce pochodzenia kapitału,
 - miejsce prowadzenia działalności,
 - miejsce konsumpcji.

KOSZTY OPODATKOWANIA

- Koszty administracyjne
 - Grądalski (2006): 5% wpływów podatkowych
 - Kudła (2004): w Polsce wyższe niż w państwach rozwiniętych, ale również w państwach na podobnym poziomie rozwoju (Chorwacja, Czechy, Słowenia)
- Koszty dostosowania się podatników
 - ilość podatników,
 - stopień skomplikowania podatku.

UNIKANIE I UCHYLANIE SIĘ OD PODATKÓW

- Poziom skomplikowania konstrukcji podatku (liczba stawek, zwolnień, ulg i innych szczególnych rozwiązań) mają wpływ na skalę zjawiska,
- Pomeranz (2015): możliwość wykorzystania informacji od konsumentów może sprawiać, że podatki konsumpcyjne są lepsze niż dochodowe.

HISTORIA VAT

- Wilhelm i Carl von Siemens (*Veredelte Umsatzsteuer*) – udoskonalona forma podatku kaskadowego,
- Thomas S. Adams (metoda fakturowa) – alternatywa dla opodatkowania dochodu z działalności gospodarczej.

TYPY PODATKU OD WARTOŚCI DODANEJ

- Przedmiot opodatkowania:
 - produkcja,
 - dochód,
 - konsumpcja.

METODY USTALANIA WARTOŚCI DODANEJ

- metody transakcyjne (*credit-subtraction VAT*):
 - metoda fakturowa (*credit-invoice VAT*),
 - metoda odliczenia bez faktur,
- metody rachunkowe (*accounts-based VAT*):
 - metoda odejmowania od sprzedaży (*sales-subtraction VAT*),
 - metoda dodawania (*addition-method VAT*).

TYP KONSUMPCYJNY VAT – RÓŻNE METODY

Metoda dodawania		Metoda odejmowania od sprzedaży		Metoda fakturowa	
Zyski	180	Sprzedaż	1000	Podatek należny	100
Płace	400	Zakupy bieżące	-300	Podatek naliczony od bieżących zakupów	-30
Wzrost stanu zapasów	-20	Inwestycje	-50	Podatek naliczony od inwestycji	-5
Amortyzacja	40				
Inwestycje	-50				
Renty	100				
Odsetki	0				
Podstawa opodatkowania	650	Podstawa opodatkowania	650		
Podatek	65	Podatek	65	Podatek	65

TYP DOCHODOWY VAT – RÓŻNE METODY

Metoda dodawania		Metoda odejmowania od sprzedaży		Metoda fakturowa	
Zyski	180	Sprzedaż	1000	Podatek należny	100
Płace	400	Zakupy bieżące	-300	Podatek naliczony od bieżących zakupów	-30
Renty	100	Wzrost stanu zapasów	20	Podatek od wzrostu stanu zapasów	2
Odsetki	0	Amortyzacja	-40	Podatek od wartości zamortyzowanego majątku	-4
Podstawa opodatkowania	680	Podstawa opodatkowania	680		
Podatek	68	Podatek	68	Podatek	68

TYP PRODUKCYJNY VAT – RÓŻNE METODY

Metoda dodawania		Metoda odejmowania od sprzedaży		Metoda fakturowa	
Zyski	180	Sprzedaż	1000	Podatek należny	100
Amortyzacja	40	Zakupy bieżące	-300	Podatek naliczony od bieżących zakupów	-30
Płace	400	Wzrost stanu zapasów	20	Podatek od wzrostu stanu zapasów	2
Renty	100				
Odsetki	0				
Podstawa opodatkowania	720	Podstawa opodatkowania	720		
Podatek	72	Podatek	72	Podatek	72

ZALETY VAT

- wzrost gospodarczy,
- opodatkowanie wyłącznie dóbr finalnych,
- opodatkowanie gospodarki elektronicznej,
- stabilność wpływów,
- eksport bez obciążeń podatkowych,
- każdy import opodatkowany,
- stosunkowo niskie koszty opodatkowania.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ!

POZNAŃ UNIVERSITY
OF ECONOMICS
AND BUSINESS

Arkadiusz Bernal

OPODATKOWANIE TOWARÓW I USŁUG – UZASADNIENIE I KONCEPCJE